Lietas Nr.A420469712
Lietas arhīva Nr.SKA-0139-14

SPRIEDUMS

Rīgā 2014.gada 18.jūnijā

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese D.Mita

tiesnese V.Krūmiņa

tiesnese R.Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par informācijas izsniegšanu, sakarā ar Finanšu ministrijas kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 19.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. B/ vērsās Finanšu ministrijā ar lūgumu izsniegt dokumentus, kas saistīti ar konkursu uz Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora vietnieka muitas jomā, Muitas pārvaldes direktora amatu. Tostarp pieteicēja lūdza izsniegt konkursa nolikuma norakstu, pretendentu vērtēšanas komisijas sastāvu, vērtēšanas kritērijus, konkursa komisijas lēmumus, pretendentu zināšanu un darba pieredzes vērtēšanas protokolus. Informācija nepieciešama aizstāvības veikšanai kriminālprocesā.

[2] Ar Finanšu ministrijas 2012.gada 24.maija lēmumu Nr.7-3-01/3403 informāciju atteikts izsniegt. Ministrija norādīja, ka informācija ir ierobežotas pieejamības, kuras pieprasījums ir jānoformē rakstveidā, pamatojot prasījumu un norādot informācijas izmantošanas mērķi. Pieteicēja nav pamatojusi, kā viņas pieprasītā informācija attiecas uz viņas aizstāvamā aizstāvību kriminālprocesā.

[3] Pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot uzlikt pienākumu Finanšu ministrijai izsniegt pieprasīto informāciju. Pieteikumā norādīts, ka informācijai nepamatoti noteikts ierobežotas pieejamības informācijas statuss. Pieprasītā informācija attiecas uz konkursu, kas ir saistīts ar rīcību ar valsts finanšu līdzekļiem. Turklāt pieprasījuma pamatojums bija norādīts – nepieciešamība nodrošināt aizstāvību kriminālprocesā. Tātad Finanšu ministrijai bija pienākums informāciju izsniegt pat tad, ja tai būtu ierobežotas pieejamības statuss.

[4] Administratīvā rajona tiesa ar 2013.gada 19.jūlija spriedumu pieteikumu apmierināja, atzīstot atteikumu izsniegt informāciju par prettiesisku. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem apsvērumiem.

[4.1] Lietā ir strīds par to, vai pieprasītā informācija par ierēdņa amata konkursu ir ierobežotas pieejamības saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 5.punktu, kā arī par to, vai pieteicēja ir izpildījusi šā likuma 11.panta ceturtās daļas noteikumus iesniegt pieprasījumu rakstveidā, norādot tā pamatojumu, kā arī informācijas izmantošanas mērķi.

[4.2] Finanšu ministrija nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecinātu, ka pieprasītajai informācijai bija noteikts ierobežotas pieejamības informācijas statuss informācijas radīšanas brīdī. Tāpat iestāde nav pamatojusi, kāpēc pieprasītā informācija vairāk nekā divus gadus pēc konkursa norises beigām 2009.gada nogalē vēl joprojām uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju 2012.gadā.

[4.3] Var būt gadījumi, kad informācijas izsniegšana pamatoti atsakāma, pat ja informācijai nav noteikts ierobežotas pieejamības statuss. Izskatāmās lietas kontekstā atzīstams, ka informācijas aizsardzība ir nepieciešama konkursa norises un amata kandidātu novērtēšanas procesa laikā, lai, piemēram, aizsargātu iepriekš sagatavotos pārbaudījumus pretendentam. Divus gadus pēc konkursa beigām vairs nav pamata informāciju uzskatīt par ierobežotas pieejamības. Savukārt attiecībā uz nepieciešamību aizsargāt personas datus nav saskatāmi šķēršļi izsniegt pieteicējai pieprasīto informāciju, vienlaikus nodrošinot citu personas datu (piemēram, personas koda) aizsardzību. Tāpat vērā ņemams fakts, ka ne visa pieprasītā informācija ietver personas datus, piemēram, konkursa nolikumā un vērtēšanas kritērijos visticamāk nav personas datu.

[4.4] Pieprasītā informācija nav uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju, tāpēc nav nozīmes tam, kādam mērķim tā pieprasīta.

[5] Finanšu ministrija ir iesniegusi kasācijas sūdzību, lūdzot atcelt rajona tiesas spriedumu. Kasācijas sūdzībā norādīts, ka atbilstoši Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 5.punktam informācija par konkursu uz ierēdņa amata vietu ir ierobežotas pieejamības informācija. Turklāt informācija par ierēdņu amatu konkursiem visu šo laiku bijusi iekļauta Finanšu ministrijas 2012.gada 18.aprīļa rīkojuma Nr.183 „Par ierobežotas informācijas sarakstu" 29.punktā kā ierobežotas pieejamības informācija. Tā kā likums jau paredz, ka konkursi ir ierobežotas pieejamības informācija, atsevišķs rīkojums par šāda statusa piešķiršanu nav nepieciešams.

Motīvu daļa

[6] Tiesiskais regulējums attiecībā uz ierobežotas pieejamības informāciju ietverts Informācijas atklātības likuma 5.pantā.

Saskaņā ar panta pirmo daļu ierobežotas pieejamības informācija ir tāda informācija, kura ir paredzēta ierobežotam personu lokam sakarā ar darba vai dienesta pienākumu veikšanu un kuras izpaušana vai nozaudēšana šīs informācijas rakstura un satura dēļ apgrūtina vai var apgrūtināt iestādes darbību, nodara vai var nodarīt kaitējumu personu likumīgajām interesēm.

Nosakot konkrētus ierobežotas pieejamības informācijas veidus minētā panta otrās daļas 5.punktā, likumdevējs ir noteicis, ka par ierobežotas pieejamības informāciju ir uzskatāma informācija, kas attiecas uz atestācijas, eksāmenu, iesniegto projektu (izņemot projektus, kuru finansēšana paredzēta ar valsts sniegtu galvojumu), konkursu (izņemot konkursus, kas saistīti ar iepirkumiem valsts vai pašvaldību vajadzībām vai citādi saistīti ar rīcību ar valsts vai pašvaldību finanšu līdzekļiem un mantu) un citu līdzīga rakstura novērtējumu procesu.

[7] Likuma 5.panta otrās daļas 5.punkts nav attiecināms uz jebkuru informāciju, kas ir saistīta ar konkursiem, eksāmeniem un citiem līdzīgiem notikumiem. Šīs normas jēgu atklāj tās pēdējie vārdi „un citu līdzīga rakstura novērtējumu procesu". No tiem ir secināms gan tas, ka iepriekš normā minētais uzskaitījums nav izsmeļošs, gan arī mērķis, kādam šī norma ir radīta – ierobežot vērtēšanas apstākļu pieejamību. Tātad netiek aizsargāts pats notikums (piemēram, konkurss), bet gan šā notikuma ietvaros veiktā vērtēšana.

Vadlīnijas šīs normas piemērošanā ir minētas panta pirmajā daļā un ir vērstas divos iespējamos virzienos – iestādes darba nodrošināšanai vai personas aizsardzībai. Informācija par iestādes darbu ir ierobežotas pieejamības, ja tās izplatīšana traucē vai var traucēt iestādei pilnvērtīgi veikt savus pienākumus. Savukārt saistībā ar personas tiesisko interešu aizsardzību apsvērumi bieži izdarāmi personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību kontekstā.

Tādējādi, saņemot no personas informācijas pieprasījumu izsniegt pilnīgi visu informāciju saistībā ar ierēdņa amata konkursu, iestādei un arī tiesai ir jāapsver katrs dokuments vai dokumentu grupa, piemērojot iepriekš minētos kritērijus. Par katru dokumentu vai dokumentu grupu ir izdarāmi atsevišķi secinājumi.

[8] Pieteicēja pati nav diferencējusi attiecīgo informāciju, bet lūgusi izsniegt visu dokumentu norakstus par konkrētu ierēdņa amata konkursu. Var secināt, ka pieteicēja uzskata, ka prasītā informācija nav ierobežotas pieejamības, jo ir saistīta ar rīcību ar valsts finanšu līdzekļiem.

Augstākās tiesas ieskatā, ja jebkuru ierēdņa amata konkursu uzskatītu par rīcību ar valsts finanšu līdzekļiem, tad tas nepamatoti paplašinātu normas tvērumu. Šādā gadījumā faktiski jebkurš konkurss, ko rīko valsts iestāde, būtu uzskatāms par rīcību ar valsts finansēm, jo parasti iestādes darbībai ir nepieciešami lielāki vai mazāki finanšu līdzekļi. Augstākās tiesas ieskatā, lai uzskatītu, ka informācija attiecas uz rīcību ar valsts finanšu līdzekļiem, tai ir jāattiecas uz konkursu, kura priekšmets ir tieši saistīts ar finanšu līdzekļu izlietojumu.

[9] Ministrija, atsakoties sniegt prasīto informāciju, savukārt koncentrējusies uz to, ka visa prasītā informācija attiecas uz konkursu. Līdz ar to automātiski uzskatījusi to par ierobežotas pieejamības informāciju. Kā jau iepriekš teikts, šāda pieeja neatbilst tiesiskajam regulējumam. Visi dokumenti, kas attiecas uz konkursu, ir vērtējami, ņemot vērā to saturu. Saistība ar konkursu pati par sevi ir nepietiekama.

[10] Lietas materiālos ir Finanšu ministrijas valsts sekretāra 2012.gada 18.aprīļa rīkojums Nr.183, ar kuru ir apstiprināts ierobežotas pieejamības informācijas saraksts. Ministrija ir vispārīgā veidā norādījusi dokumentus, kuri uzskatāmi par ierobežotas pieejamības informāciju. Attiecībā uz konkursiem norādīts, ka par ierobežotas pieejamības dokumentiem ir uzskatāmi pieteikuma dokumenti izsludinātajiem ierēdņu un darbinieku amatu konkursiem, pretendentu novērtēšanas dokumenti, rīkojuma projekti par konkursa komisijām, konkursu dokumentācija pirms attiecīgo konkursu izsludināšanas un konkursu norises laikā.

Ja ņem vērā ministrijas nostāju izskatāmajā lietā, tad secināms, ka minētajā rīkojumā (kaut arī tas izdots pēc tam, kad norisinājies konkurss, par kuru šajā lietā tiek prasīta informācija) ir uzskaitīti visi iespējamie ar konkursa norisi saistītie dokumenti. Tie ir sagrupēti, ņemot vērā to saturu. No tā var secināt, ka arī izskatāmajā lietā pieprasītos dokumentus iespējams sagrupēt tādā pašā veidā. Tādējādi Augstākā tiesa tālāk vērtējumu veiks, ievērojot šo dalījumu.

[11] Augstākās tiesas ieskatā, Informācijas likuma 5.panta otrās daļas 5.punktam pilnībā atbilst nostāja par ierobežotas pieejamības informāciju uzskatīt pretendentu novērtēšanas dokumentus. Proti, tie ir dokumenti, kas liecina par to, kā tikuši vērtēti visi konkursa pretendenti.

Arī pieteikuma dokumentus uz izsludināto konkursu ir pamatoti uzskatīt par ierobežotas pieejamības. Tie attiecas uz personu privāto dzīvi. Proti, tā ir personas privāta izvēle pieteikties konkursā (šeit gan jāņem vērā, ka var būt izņēmuma gadījumi, kad sabiedrības interese uzzināt pretendentu vārdus ir lielāka par šo personu tiesībām uz privātās dzīves aizsardzību. Tomēr šis nav aktuāls jautājums izskatāmās lietas kontekstā, tāpēc tas netiks tālāk apsvērts).

Nav nepārprotami skaidrs, kas tiek saprasts ar konkursa dokumentāciju pirms attiecīgo konkursu izsludināšanas un konkursu norises laikā. Šādi var nosaukt jebkuru no dokumentiem, kas attiecas uz konkursu. Līdz ar to ir grūti pēc būtības novērtēt noteikto ierobežotas pieejamības informācijas statusu. Ja šajos dokumentos ietilpst arī pieteicējas prasītais pretendentu vērtēšanas komisijas sastāvs un konkursa nolikums, tad nav skaidrs, kāds ir leģitīmais mērķis noteikt šādiem dokumentiem ierobežotas pieejamības statusu.

Pēc būtības iepriekš minētajā dokumentu grupā ir ietverami arī atsevišķi minētie rīkojuma projekti par konkursa komisijām. Lai varētu spriest par nepieciešamību atzīt par ierobežotas pieejamības šādus rīkojumu projektus, būtu lietderīgi dzirdēt iestādes pamatojumu. Proti, kāpēc iestāde uzskata, ka šādu rīkojumu projektu publiskošana apgrūtina vai var apgrūtināt iestādes darbību.

[12] Izskatāmajā lietā ir apsverams apstāklis, ka informācija pieprasīta par konkursu, kas norisinājies pirms diviem gadiem. Citiem vārdiem, cik liela nepieciešamība ir šobrīd ierobežot pieteicējas pieprasītās informācijas pieejamību. Šajā sakarā jāņem vērā likumdevēja norādījumi Informācijas atklātības likuma 5.panta ceturtajā daļā – informācijas autors vai iestādes vadītājs ierobežotas pieejamības statusu informācijai nosaka uz laika, kas nav ilgāks par vienu gadu. Var lemt par jauna termiņa noteikšanu, kā arī par iepriekš noteiktā termiņa atcelšanu pirms laika. Ja termiņš beidzies vai arī ierobežotas pieejamības statuss informācijai ir atcelts, tā kļūst par vispārpieejamu informāciju.

Pat ja iestāde nav rīkojusies atbilstoši minētajam regulējumam, tomēr kāda informācija ir pamatoti atzīstama par ierobežotas pieejamības informāciju, tad papildus izvērtējama šāda statusa aktualitāte šodien.

[13] Izdarīt konkrētus apsvērumus izskatāmajā lietā traucē tas, ka lietā nav precīzi noskaidroti dokumenti, par kādiem ir runa. Proti, pieteicēja ir lūgusi visu dokumentu kopumu. Ministrija par visu ir sniegusi atteikumu. Lietā nav ne attiecīgo dokumentu, ne vismaz to saraksta, lai tiesa varētu izdarīt precīzus secinājumus par katru dokumentu vai dokumentu grupu. Rajona tiesa ir spriedusi par konkursa dokumentiem kopumā, ņemot vērā konkursa norises laiku. Tiesa ir atzinusi, ka šobrīd jebkurai ar konkursa norisi saistītajai informācijai vairs nav nepieciešams ierobežotas pieejamības statuss.

Augstākās tiesas ieskatā, tiesai izskatāmajā lietā ir nepieciešama lielāka skaidrība par pieprasīto informāciju, lai varētu izlemt jautājumu pēc būtības. Nenoskaidrojot precīzi, kādi dokumenti ir pieprasīti, rajona tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmās un otrās daļas noteikumu, kas nosaka administratīvās tiesas pienākumu pilnvērtīgi izvērtēt attiecīgās individuāli tiesiskās attiecības un nepieciešamības gadījumā piemērot objektīvās izmeklēšanas principu.

[14] Tomēr, pat neesot konkrētai informācijai, Augstākā tiesa pēc būtības nepiekrīt rajona tiesas secinājumam, ka, izsniedzot pieprasīto informāciju, noteikti netiek pārkāptas personu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. Lietā nav noskaidrots, vai konkursā bez uzvarētāja bija vēl kāds pretendents. Ja tādi ir bijuši, tad, Augstākās tiesas ieskatā, arī pēc diviem gadiem ir pamatoti neatklāt šo personu identitāti, ja vien sabiedrības interese tos zināt nav lielāka par šo personu tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.

[15] Ievērojot iepriekš teikto, Augstākā tiesa atzīst, ka izskatāmajā lietā vēl ir noskaidrojami apstākļi un tiem dodams izvērsts novērtējums. Līdz ar to rajona tiesas spriedums ir atceļams.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

nosprieda

Atcelt Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 19.jūlija spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Atmaksāt Finanšu ministrijai iemaksāto drošības naudu 71,14 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese	*(paraksts)*	D.Mita
Tiesnese	*(paraksts)*	V.Krūmiņa
Tiesnese	*(paraksts)*	R.Vīduša